

Pri interni raziskavi prisotnosti nose me v plemenilčkih smo julija 1989 ugotovili 7,5 odstotka nose mavih čebel in nobene nose mave matice.

10. Janez Švigelj
Kamnik pod Krimom 27
61325 Preserje

Čebelarstvo je pomembna družinska dopolnilna dejavnost. Ob intenzivnem pridelovanju medu vzrejajo še matice za prodajo. Leta 1988 so imele njihove matice serijske številke od 39.001 do 39.600, leta 1989 pa od 58.351 do 59.000. Zaradi majhnega vzorca čebel kubitalnih indeksov nismo mogli ugotoviti.

V raziskavi prisotnosti nose me v plemenilčkih smo ugotovili 32,2 odstotka nose mavih čebel in 10 odstotkov nose mavih matic.

Pri prebiranju zgoraj navedenih podatkov smo dolžni še kratko pojasnilo. Kubitalni indeks čebel je pomemben pri ločevanju severne temne in kranjske čebele. Pri kranjski čebeli je srednja vrednost v družinah od 2,4 do 3,0. (Ruttner 1988), pri temnih pa od 1,5 do 1,9. Poleg tega v selekciji ločevanja obeh pasem velja, da sme biti pod vrednostjo indeksa 2,33 največ 15 odstotkov čebel. Ta zahteva pa je v naših primerih povsod prekoračena, zato jo upoštevamo le kot rezervno merilo.

Glede nose me pa je zadeva jasna. Bolezen je v plemenilčkih čebelih matic kužna in po veljavnem zakonu je tu ne sme biti. Najdemo pa jo skoraj povsod. Pri odločanju o nakupu matic je morda koristno pomisliti

na čim manjšo nose mavost matic. Podatkov o trenutni aktualni okužbi matic nimamo, podatki o stanju v lanskem letu pa so le svetovalne narave.

Pa še nekaj o uveljavljanju premije za kupljene matice. Premirali bomo izključno označene matice. Republiška komisija za priznavanje plemenšč meni, da bo ta ukrep znatno pripomogel k večji kakovosti kupljenih matic. Zahtevke pošiljajte posamezno na Kmetijski inštitut Slovenije. Zbirnik zahtevkov za posamezna društva bomo poslali do 10. v mesecu kmetijsko-živilski razvojni skupnosti in v vednost društvom.

V društvih ne potrebujete nobenih internih zbirnikov, saj vam jih bomo pošiljali v obliki računalniškega izpiska vseh prejetih zahtevkov v tekočem mesecu. Še vedno pa velja, da morate kot dokaz o nakupu matic dodati tudi kontrolne nalepke z matičnic.

Naknadno smo izvedeli, da Kmetijska živilska razvojna skupnost lahko nakazuje denar le pravnim osebam, to je čebelarским društvom in družinam, ne pa na zasebne žiro račune in knjižice. Prosimo vas, da to dejstvo upoštevate tudi takrat, ko kupite 20 in več matic. Regres za matico bo v letu 1990 40,00 din.

Še enkrat na kratko:

Zahtevke lahko pošiljate sami, denar pa bo kmetijsko-živilska razvojna skupnost nakazala na žiro račun vašega društva. ZČDS pa bo zainteresiranim društvom poslala računalniški izpisek seznama čebelarjev-kupcev premiranih matic.

NOV NAČIN ČEBELARJENJA Z LR PANJEM

IVAN IN STANISLAV VENER – KUPINOVO

Izkušnje, ki si jih pridobimo pri čebelarjenju z nakladnimi panji, nam pomagajo ugotavljati boljše možnosti njihove uporabe. Gre predvsem za boljše izkoriščanje naravnih danosti, zaradi česar je pridelek medu večji.

Vsako leto si z novimi izkušnjami bogatimo naše znanje. Zaradi tega so večje tudi spremembe v načinu dela. Tako je nastal tudi nov način čebelarjenja, ki ga uporabljamo na našem čebelnjaku.

Osnovni pogoj za boljši uspeh so vedno močne čebelje družine, ki imajo dobre pašne pogoje. Ker se v takšnih primerih pojavlja rojilni nagon, ki pa ga ne smemo dovoliti, to dosežemo zelo težko. Način čebelarjenja, ki ga tu opisujemo, pa poizkuša doseči prav to. Vsak nov postopek je smiseln samo, če nam delo olajša. Pri najinem novem načinu je najtežje pravzaprav odvzemanje mediščnih naklad po koncu vsake izdatne paše. Nov način dela tudi ne

zahteva veliko čebelarskega znanja, ampak zanj zadošča osnovno. Pomembno je, da ves čas delamo s celo naklado in ne s posameznimi sati. Osnova novega načina je delo z dvema maticama v enem panju. Vsaka matica je v eni nakladi, ki sta med seboj popolnoma ločeni.

POSTOPEK DELA

Začeli bomo s pripravo družin za naslednje leto. Ta se prične po zadnjem točenju medu v preteklem letu. Ko smo odvzeli še zadnje naklade z medom, to je največkrat konec julija ali v začetku avgusta, pustimo gnezdo z matico v spodnji nakladi, na kateri je matična rešetka, in nanjo postavimo eno ali dve nakladi z iztočenim satjem in satnim pitalnikom, v katerem je sladkorna pogača. Nato damo na zgornjo naklado poseben ločilni pokrov, ki je hkrati tudi podnica zgornje družine. Pokrov ima štiri žrela, dve naprej in dve nazaj, in odprtino za ventilacijo, ki je zaprta z gosto mrežo velikosti 10 x 10 cm, in se nahaja na sredi. Na ta pokrov postavimo naklado z zgornjo družino. Nato obe družini z enim od znanih zdravil zdravimo proti varozi.

Tudi v pitalnik na zgornji nakladi dodamo sladkorno pogačo. Pred krmljenjem za zimsko zalogo pa odvzamemo vmesne prazne mediščne naklade in dokrmimo družine tako, da ima vsaka od 15 do 20 kg zaloge hrane. Ko odstranimo mediščne naklade, odstranimo tudi matično rešetko, ker ni več potrebna. Panj je tako pripravljen za prezimovanje, v dveh nakladah sta dve družini, ki ju ločuje poseben vmesni pokrov. V drugi polovici oktobra čebele še zadnjič zdravimo proti varozi. Pod streho zgornje družine dodamo še pažni material in preprečimo dostop mišim. Čebele sedaj potrebujejo samo še mir in dobro bodo prezimile. Ko se marca odpro mačice vrbe iver, očistimo podnice panjev in opravimo hitri pregled družin. Pri družinah, kjer se pojavijo nepravilnosti, ustrezno ukrepamo. Ko prične cveteti sadno drevje, je v vsaki nakladi že štiri do pet satov zalege. Takrat panj razširimo tako, da na spodnjo naklado položimo matično rešetko in dodamo dve mediščni na-

kladi, na vrhnjo pa postavimo gornjo družino z vmesnim pokrovom. Spodnjo družino okrepimo s pašnimi čebelami iz zgornje družine, in sicer tako, da zgornji družini odpremo novo žrelo, skozi katero usmerimo pašne čebele v mediščno naklado. To žrelo je na posebnem vmesnem pokrovu, tik pod starim žrelom.

Po koncu vsake močnejše paše (sadno drevje, oljna repica, akacija, amorfa, travniška in podobne paše) iztočimo med. Ob tem delu zgornjo družino prestavimo na spodnjo podnico, dodamo matično rešetko, dve do tri mediščne naklade ter poseben vmesni pokrov, na katerega postavimo bivšo spodnjo družino. Sedaj odpremo spodnje žrelo na vmesnem pokrovu, in sicer na zadnji strani, kjer čebele do sedaj niso izletavale. Vse pašne čebele bivše spodnje družine se tako vletijo v sedanjo spodnjo družino (bivšo zgornjo). Staro zgornje žrelo tik pod njim, skozi katerega preidejo vračajoče se pašne čebele stare zgornje družine, ki do sedaj niso izletavale, pa se počasi privadijo na zadnje žrelo. Po dveh ali treh dneh zapremo zgornje sprednje žrelo, tako da se čebele počasi navadijo na žrelo v spodnji nakladi.

S spremembo položajev družin in odpiranjem zadnjega žrela pri gornji družini smo bivši spodnji družini odvzeli vse pašne čebele in tako preprečili, da bi se morebiti pojavilo rojilno razpoloženje. Po šestih ali sedmih dnevih zgornji družini ponovno odvzamemo vse pašne čebele, tako da zadaj odpremo spodnje žrelo, s katerim usmerimo čebele v mediščno naklado, žrelo nad njim zapremo, ponovno pa odpremo zgornje žrelo na sprednji strani. Tako smo spodnje družine že drugič okrepili z mladimi pašnimi čebelami. Ta poseg napravimo, če je družina že imela močan rojilni nagon (pokriti matičniki), ki po tem ukrepu dokončno izgine.

Če bi se pred dolgotrajnejšim slabšim medenjem v spodnji družini pojavil rojilni nagon, lahko družini še pred prenehanjem medenja zopet zamenjamo, med pa iztočimo.

Bistvo celotnega postopka je v tem, da stalno pazimo, da zgornja družina ni prenatrana s pašnimi čebelami. Z usmerja-

njem pašnih čebel v spodnjo družino – medišče pa odstranimo vzrok za pojav rojilnega razpoloženja.

Spodnja družina je zelo močna in ima dovolj prostora za odlaganje nektarja, zato je nabiralna vnema močna. Družina ima sicer matico, vendar premalo časa, da bi razvila rojilno razpoloženje in izrojila. Z zamenjavo mesta družin pa ji rojilni nagon prekinemo.

REZULTATI TAKŠNEGA ČEBELARJENJA SO POTRDILI NJEGOVO UPRAVIČENOST

Družina z obilico pašnih čebel omogoča točenje že na slabših pašah, pa tudi med je veliko bolj kakovosten. Ker imamo v medišču stalno isto svetlo satje, je barva medu vedno karakteristična za posamezno vrsto. V mediščno satje matica nikoli ne zalega in zato to satje ne spreminja barve medu. Uporabljamo ga lahko več let, ker ga vošчени molj skoraj ne napada in uničuje, ga tudi izven panja z lahkoto ohranimo.

Prednost tega načina čebelarjenja z nakladnim panjem je, da preidemo na delo z nakladami, in to tako s plodiščnimi kakor tudi z mediščnimi, če uporabimo metode izpihovanja ali odstranjevanja čebel s kemičnimi sredstvi. To pa omogoča, da to delo opravi tudi manj izkušen čebelar ali celo začetnik, če ga nekdo pri delu usmerja. Smotneje uporabimo tudi opremo, saj za dve družini potrebujemo le eno streho, eno podnico in en posebno predelan vmesni pokrov. Za mediščne naklade pa je vedno bolje, da jih uporabimo čim več. Pri tem potrebujemo le matične rešetke, poseben vmesni pokrov iz lesenita z ventilacijo in satni pitalnik. Ta način čebelarjenja omogoča tudi enostavno čebelarjenje na umetne roje, kar bova opisala kdaj drugič. Glede odzemanja in vračanja mediščnih naklad je bolje, da to opravimo, še preden paša popolnoma preneha, ko še ni močnega nagona za ropanje, pri tem pa tudi nekoliko zožamo žrela. To velja tudi za gornjo družino, ki ostane brez starejših čebel, ki odganjajo roparice. Sladkorne po-

gače, ki sem jih omenil, imajo velik pomen ne samo zaradi neprekinjenega zaleganja matice, ampak tudi zato, da imajo čebele hrano tudi po točenju medu, če paša preneha ali pa nastopi ohladitev in daljše deževno obdobje. Tako preprečimo morebitni propad družine zaradi lakote. Vedeti namreč moramo, da kadar je čebelje gnezdo samo v eni nakladi, čebele v tej nakladi ne delajo vencev medu, če imajo dovolj mediščnih naklad, zato bi družine po odvzemu teh naklad ostale za nekaj časa popolnoma brez hrane. To velja tudi za zgornjo družino, ki izgubi skoraj vse pašne čebele.

Ta način čebelarjenja sva preizkusila leta 1989 kot enega od možnih načinov dvomatičnega čebelarjenja. Meniva, da je glede na sedaj znane načine dvomatičnega čebelarjenja, preprečevanja rojenja in doseganja večjega pridelka medu rešitev zelo dobra in izvirna. V čebelnjaku v Kupinovu bova v letu 1990 večino panjev preuredila za ta način dvomatičnega čebelarjenja. To nama bo omogočilo še natančneje ugotoviti prednosti tega načina čebelarjenja, čeprav že dosedanje rezultati presegajo pričakovanja in upravičujejo uvajanje tega novega načina pri čebelarjih, ki čebelarijo z LR ali drugimi tipi nakladnih panjev.

Pripis urednika: Posebej se mi zdi pomembno poudariti, kar navajata že avtorja v začetku članka, da so za ekonomsko upravičenost tega načina čebelarjenja in boljši uspeh potrebni **dobri pašni pogoji**, ti pa so, kadar so paše vsaj srednje močne ali dobre. Verjetno na območjih s slabšimi pašami, le-teh pa je pri nas precej, ta način čebelarjenja verjetno ne bi dal pričakovanih rezultatov, predvsem v letih, ko so donosi na splošno podpovprečni, kakršni so v Sloveniji to leto. Bolj točen podatek bi seveda bila primerjava desetletnih povprečnih donosov, kar bi marsikomu olajšalo odločitev o prehodu na ta način, če že čebelarji z nakladnimi panji. Kljub vsemu pa je vredno poizkusiti, saj je avtor uspešen in znan velečebelar z dolgoletnimi izkušnjami.

Pčelar 4/90
Prevedel J. Mihelič